

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Wnioski z konferencji i warsztatów pt.
**„Plan strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej
na lata 2023-2027”**

zorganizowanych przez

Krajową Radę Izb Rolniczych

w partnerstwie z

Instytutem Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN

Instytucja odpowiedzialna za treść: Krajowa Rada Izb Rolniczych

Zegrze 29-30 września 2022 roku

Wprowadzenie:

Konferencja jak i warsztaty stanęły przed wyzwaniem zaznajomienia polskich rolników – przedstawicieli samorządu rolniczego z zagadnieniami, a tym samym z wyzwaniami z jakimi będą musieli się zmierzyć w nowej Wspólnej Polityce Rolnej na lata 2023-2027.

W trakcie dwudniowych obrad poruszono wiele zagadnień niezwykle istotnych dla przyszłości polskiego sektora rolnego.

Konieczne jest kontynuowanie WPR jako polityki, która silnie motywuje i wspiera rolników, ich spółdzielnie, grupy producentów i organizacje producentów w państwach członkowskich Unii Europejskiej do dalszego rozwoju.

Istotnym tematem spotkania było umówienie definicji aktywnego rolnika w ujęciu krajowym i europejskim i możliwości korzystania z działań przewidywanych w Planie Strategicznym w ramach II filaru, wyzwań Europejskiego Zielonego Ładu w kontekście wpływu na wyniki ekonomiczne gospodarstw rolnych w Polsce, gdyż te czynniki będą miały istotne znaczenie dla dalszego funkcjonowania tych gospodarstw. A uwzględniając szerszy zakres tematyki EZŁ rolnicy dowiedzieli się o wymaganiach środowiskowo – klimatycznych przewidziane w I filarze WPR (ekoschematy) a rozwój produkcji ekologicznej – jako szansa dla gospodarstw rodzinnych w Polsce.

Ponadto, niepodważalnie istotnym dla odbiorców konferencji i warsztatów była szczegółowa analiza i dyskusja nt. aspektów prowadzenia gospodarstw rolnych z wykorzystaniem edukacji, doradztwa jako innowacyjnych rozwiązań technologicznych i technicznych oraz zarządzania gospodarstwem.

Prof. dr hab. Walenty Poczta

Definicja aktywnego rolnika w ujęciu krajowym i europejskim a możliwości korzystania z działań przewidywanych w Planie Strategicznym dla WPR 2023-2027 w Polsce

Wnioski

- 1) Przyjęta w polskim Planie Strategicznym dla WPR 2023-2027 definicja aktywnego rolnika nie wyklucza ze wsparcia „rolników” nie prowadzących *de facto* działalności rolniczej (tych, którzy na podstawie niezarejestrowanych umów ustnych wydierżawili swoje gospodarstwa, ale nadal pobierają płatności bezpośrednie).
- 2) Przesunięcie 30 % środków z II filara WPR na zwiększenie płatności bezpośrednich spowodowało wzrost roli płatności z I filara do prawie 70% całości wsparcia.
- 3) Podstawowe wsparcie dochodów stanowi tylko 47,36% bezpośredniego wsparcia dochodów rolników, a szacowana stawka wynosi zaledwie 118 EUR/ha.
- 4) Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów stanowiące 11,57% wsparcia największe znaczenie będzie miało w gospodarstwach do 30 ha, a mniejsze w gospodarstwach o powierzchni do 50 ha, zaś niewielkie (malejące wraz ze wzrostem powierzchni) w gospodarstwach 50-300 ha.
- 5) Przeznaczenie aż 25% całości środków na ekoschematy będzie odgrywać zasadniczą rolę w poziomie wsparcia wszystkich gospodarstw, a szczególnie większych i dużych:
  - a) 68% środków w ramach ekoschematów dotyczy produkcji roślinnej i ich wykorzystanie będzie odgrywało kluczową rolę w poziomie dopłat dla gospodarstw specjalizujących się w tej produkcji,
  - b) 32 % środków w ramach ekoschematów dotyczy produkcji zwierzęcej, a ich znaczenie będzie mniej powszechne – może dotyczyć około 20% pogłowia (wyrażonego w DJP) w Polsce, ale w przypadku niektórych gospodarstw może mieć istotne znaczenie.
- 6) Przeznaczenie 15% środków na wsparcie związane z produkcją powoduje, że mogą z niego znacząco skorzystać gospodarstwa prowadzące wybrane kierunki produkcji. Jednak przyjęte rozwiązania w niektórych przypadkach budzą wątpliwości.
- 7) Istotnemu zmniejszeniu w PS WPR 2023-2027 uległa kwota środków w II filarze WPR, co głównie ograniczyło możliwości wspierania działań nakierowanych na cele wsparcia modernizacyjnego (inwestycji w gospodarstwach rolnych) i cele rozwoju obszarów wiejskich.

- 8) Na uwagę zasługują interwencje, które odpowiadają na wyzwania EZŁ: *Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej, Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu oraz Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń.*
- 9) Lepiej ukierunkowane zostały interwencje: *Premia dla młodych rolników i Rozwój małych gospodarstw.* Powinno to sprzyjać uzyskaniu lepszych i bardziej trwałych efektów wsparcia w zakresie tych interwencji.
- 10) Bez ukierunkowania nadal pozostała największa interwencja (angażująca prawie 20% środków z II filara WPR), czyli *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW).* Druga pod względem wielkości kwoty interwencja *Rolnictwo ekologiczne* powinna być ściśle monitorowana w zakresie poprawności i racjonalności wydatkowania środków oraz odpowiednio korygowana.

Prof. dr hab. Mariusz Matyka

Wyzwania Europejskiego Zielonego Ładu w kontekście wpływu na wyniki ekonomiczne gospodarstw rolnych w Polsce

1. Rolnictwo jest bezpośrednio uzależnione od uwarunkowań środowiskowych, w tym szczególnie glebowo-klimatycznych. Wywiera jednocześnie wpływ na jakość środowiska, który w zależności od technologii produkcji może być zarówno korzystny jak i negatywny.
2. Paradygmat rozwojowy Unii Europejskiej opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, czego wyrazem jest wdrożeniem 17 celów zrównoważonego rozwoju zawartych w rezolucji ONZ „*Przekształcanie naszego świata: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030*”.
3. Na sektor rolno-żywnościowy oprócz strategii od pola do stołu oddziaływać będzie szereg innych elementów Europejskiego Zielonego Ładu.
4. Założenia Europejskiego Zielonego Ładu wdrażane są przez Komisję Europejską dość dynamicznie. W krótkim czasie zakończono proces przygotowania założeń strategicznych i rozpoczęto składanie wniosków ustawodawczych.
5. Europejski Zielony Ład spotkał się krytyczną oceną środowisk naukowych.
6. Założenia Europejskiego Zielonego Ładu znalazły częściowo odzwierciedlenie w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027. Główne zmiany polegały na wzmocnieniu ambicji środowiskowych.

Dr hab. Prof. UPP Arkadiusz Sadowski

Aspekty prowadzenia gospodarstw rolnych z wykorzystaniem edukacji, doradztwa jako innowacyjnych rozwiązań technologicznych i technicznych oraz zarządzania gospodarstwem

1. Podstawową i nieredukowalną misją światowego i polskiego rolnictwa pozostaje produkcja żywności dla obecnej populacji.
2. Współcześnie należy dbać o ograniczenie negatywnego oddziaływania rolnictwa na środowisko.
3. Podejmowane są w tym zakresie inicjatywy polityczne, takie jak EZŁ.
4. Ekstensyfikacja ziemio oraz pracochłonna w warunkach współczesnego społeczeństwa i gospodarki jest niemożliwa.
5. Ostatnie lata postawiły przed rolnictwem dodatkowe wyzwania w postaci pandemii COVID-19 oraz kryzysu energetycznego.
6. Jedyną drogą do zachowania wolumenu produkcji przy zredukowaniu przemysłowych środków plonotwórczych są innowacje, w tym związane z rolnictwem precyzyjnym.

Dr hab. Jerzy Kozyra

Wymagania środowiskowo-klimatyczne przewidziane w I filarze WPR 2023-2027 w kontekście wymogów Europejskiego Zielonego Ładu

Wnioski

1. Rolnicy nie są aktualnie przygotowani i świadomi nowych norm DKR do sprawnego i skutecznego wdrażania wymogów DKR, a dodatkowo trudna sytuacja rynkowa utrudni dostosowania systemów produkcji do nowych wymogów.
2. W celu sprawnego i skutecznego wdrożenia ekoschematów konieczne jest szybkie przyjęcie krajowych regulacji prawnych oraz przeprowadzenie szeroko zakrojonej akcji szkoleniowej.
3. W kontekście drastycznego wzrostu kosztów energii oraz środków produkcji polskie rolnictwo stanęło w obliczu podjęcia radykalnych zmian (redukcji) nakładów na produkcję, co może skutkować znacznym zmniejszeniem wolumenu produkcji oraz zagrożeniem braku możliwości zaspokojenia bezpieczeństwa żywnościowego mieszkańców ze źródeł krajowych.
4. Problematyka przystosowania rolnictwa do zmiany klimatu i rozwiązań adaptacyjnych, które mają zwiększyć odporność rolnictwa wymaga rozpoznania na poziomie oceny efektywności proponowanych rozwiązań oraz przyspieszenia transferu wiedzy z tej dziedziny do praktyki rolniczej.
5. Skuteczną adaptację wobec zmiany klimatu utrudniają skomplikowane regulacje prawne, które tworzą bariery administracyjne dla funkcjonowania gospodarstw. Jakie regulacje stanowią bariery i utrudniają funkcjonowanie gospodarstwa w kontekście konieczności dokonywania zmian w gospodarstwie? Co jest słuszne, a co należałoby ulepszyć/poprawić?